

Anders Halberg Mandsholm
Skovlunden 5
Gl. Rye
DK8680 Ry
☎ +45 2481 0274
anders@mandsholm.dk

16. december 2020

I en skueproces ophøjes politibetjentens påstand til bevis

I Hollywood film portrætteres den arketyperiske "rogue cop" dramatisk. Det er den fascinerende fortælling om en politimand, der har mistet sin integritet og sit moralske kompas. I ly af sin autoritet og tildelte magtmidler begår han uhyrlige forbrydelser, indtil hans selvsikre arrogance indhenter ham og skuespillet afsløres for åbent tæppe.

En rogue cop i den ekstreme amerikaniserede Hollywood form er svær at forestille sig i dagens Danmark anno 2020. Men kunne man forestille sig en mere lavmælt og stilfærdig rogue cop? En rogue cop, der ikke begår egentlige forbrydelser mod borgerne. Men en rogue cop, der har tabt sin ansvarsfølelse, sin proportionssans og sit samfundssind. Og med unfair og uordentlige nul-tolerance metoder lokker borgerne i fælder med henblik på at udstede "dummebøder" for handlinger, der ikke kan betegnes som egentlige forbrydelser.

Familiefaderen ankommer til børnehaven for at aflevere et barn. Vel inde på børnehavens parkeringsplads antastes han af en politibetjent, standser op og stopper motoren. Barnet tror, at bilen er parkeret og at det skal afleveres i børnehaven, hvorfor det klikker sig fri af selen. Betjenten får uden at spørge døren til passagersædet op, spørger brysk barnet om dets alder og smækker døren i igen med et knald til barnets forskrækkelse. Efterfølgende udstedes en bøde samt et klip i kørekortet for manglende sikring af barnet. Familiefaderen sporer ikke mulighed for dialog med betjenten. Og ej heller et ønske om fra betjentes side at forstå og opklare situationen. Det er ikke ulovligt at klikke sig fri af sin sikkerhedssele, når en bil er standset og motoren er stoppet. Men derudover stiller færdselsloven slet ikke krav om at bruge sikkerhedssele på en parkeringsplads. Familiefaderen har derfor af to årsager ikke begået en forbrydelse og skal derfor heller ikke straffes. Bødekravet afvises og der bedes om et retsmøde.

Efter årelang ventetid oprinder dagen for retsmødet. Familiefaderen aflægger som tiltalt uden pligt til at udtale sig sin forklaring. Han har intet at skjule. Betjenten kaldes ind som vidne med pligt til at tale sandt under strafansvar. Betjenten anerkender, at færdselslovens regler om brug af sikkerhedssele ikke gælder på den pågældende parkeringsplads. Og han fremhæver derfor overfor dommeren, at han gennem mange år altid har udført sin trafikkontrol og sine standsninger af biler ude på den offentlige vej. Dernæst forsikrer han dommeren, at han iøvrigt havde set familiefaderen køre på den offentlige vej med et barn, der ikke var iført sin sikkerhedssele. Betjent og anklagemyndighed fremlægger ikke beviser. Men dommeren ophøjer betjentens påstande til bevis. Og erklærer at anklagemyndigheden har løftet bevisbyrden, hvorfor familiefaderen kendes skyldig, dømmes og skal straffes.

Man kunne med rimelighed starte med at sætte spørgsmålstegn ved den grundlæggende præmis, at betjenten er et sandhedsvidne. Og ikke en part i sagen med en interesse i et særligt udfald af sagen. Det kunne hævdes, at betjenten med sin problematiske metode og ageren har gjort sig selv til part i sagen. Kunne man forestille sig betjenten indrømme, at han lod bilen køre ind på parkeringspladsen, lod den standse, motoren stoppe og først efter et stykke tid tjekkede om passagererne i bilen havde sele på? Formentlig ikke. I så fald ville han jo afsløre sin kritisable ageren og risikoudsætte sit fortsatte virke som betjent. Hans ry ville blakkes og han ville i stigende omfang begynde at nyde

mistillid fra de berørte borgere. Havde dommeren haft lokalkendskab, havde betjentens påstand om, at han altid udfører sine trafikkontroller på den offentlige vej, været afvist som umulig. Den offentlige vej er en smal gennemgående færdselsåre for foden af en bakke, som det ikke i morgentrafikken er hverken forsvarligt eller muligt at bringe biler til standsning på. Og da slet ikke for én betjent, der arbejder alene i efterårets morgentusmørke. Det ville være hasarderet. Bosiddende i den pågældende lille by kender betjentens jævnligt tilbagevendende trafikkontroller, der altid sker med en kaffekop i hånden inde på børnehavens parkeringsplads. Havde dommeren haft kendskab til den pågældende bil, havde betjentens påstand om, at han havde set et barn uden sele under kørslen på den offentlige vej, været afvist som umulig. Bilen har sort-tonede ruder og man kan ikke se bagsædepassagerne i den. Men af ukendte og uoplyste årsager vejer sådanne faktuelle forhold lettere end betjentens påstande. Formelt set beskrives præmissen for fremmøde i retten som tiltalt, at man som tiltalt formodes uskyldig, indtil det modsatte er bevist. I sager, hvor en borger står overfor anklagemyndighed og politi, kan det synes som om, at tiltalte snarere formodes uskyldig, indtil en given betjent postulerer det modsatte. Der sås ikke tvivl ved en betjents påstand. Og der er derfor ingen tvivl at lade den tiltalte komme til gode. Hvor mange sager mod borgere, der mon afgøres uden egentlige beviser? Og alene på at en betjents påstand vejer tungere end en borgers påstand? Også selvom betjentens påstand måtte have åbenlyse faktuelle inkonsistenser i sine antagelser om omstændighederne for "forbrydelsen". Og også selvom betjenten har en interesse i, at unfair og uordentlig optræden fra betjentens side ikke afsløres. Den pågældende straf er relativt uskyldig og uden vidtrækkende konsekvenser. Bøden kan betales og klippet udløber efter 3 år. Et klip udløser dog yderligere en bøde til den såkaldte "offerfond". Dette er ikke kun en hån mod den pågældende borger i form af familiefaderen, der ikke har været i nærheden af at udgøre blot en tænkt og teoretisk fare for andre trafikanter. Det er i særdeleshed en hån mod trafikofre. Og det repræsenterer en devaluering af klippekortordningen i en grad, så familiefaderen ikke kan fortænkes i at ryste på hovedet.

Når fødselsattesten har et årstal tilbage i 70'erne husker man den bestemte men venlige betjent. Overtrædelse af for eksempel færdselslov blev vurderet i forhold til, om overtrædelsen havde betydet egentlig ulempe eller decideret fare for andre. Var der kun tale om teoretisk og tænkt ulempe eller fare, fik man en løftet pegefinger. Og en formaning om at gebærde sig anderledes fremover. Formålet med færdselsloven blev lagt til grund, når sanktioner for overtrædelser skulle udmåles. Og det grundlæggende formål med en færdselslov må være at sikre en rimelig afvikling af trafikken uden væsentlig ulempe eller fare for trafikanterne og omgivelserne. Dette formål synes ikke længere at være i ordensmagtens eller domstolens synsfelt. En overtrædelse af en hvilken som helst stor eller lille regel sanktioneres uproportionalt i forhold til forbrydelsen og omstændighederne for forbrydelsen. Det vil sige, uanset om forbrydelsen har betydet ulempe eller fare for andre trafikanter eller ej. Og som familiefaderen har oplevet, kan man også risikere at blive lokket i en fælde. Og tiltalt, dømt og straffet for en forbrydelse, man ikke har begået. En uproportional nul-tolerance håndhævelse af detailregler ude af sammenhæng med virkelighedens realiteter nærer mistilliden til ordensmagten og domstolen. I særdeleshed i disse tider, hvor man i stor skala oplever ordensmagten deltage i handlinger af tvivlsom lovlig karakter mod borgerne herunder anvende metoder, der kan synes at minde om trusler og afpresning.

Med venlig hilsen

Anders Halberg Mandsholm

Anders Halberg Mandsholm

Cand.merc.(dat.), softwarearkitekt og frivillig samaritter i beredskabet